

Examentraining vwo Engels 2022

INHOUD	pagina
Woord vooraf	4
Stappenplannen voor het maken van tweede fase-examens	6
De stappenplannen toegepast	10
Herexamen havo 2018 ('instapexamen')	28
Eindexamen vwo 2018	59
Herexamen vwo 2018	90
Eindexamen havo 2019	121
Herexamen vwo 2019	153
Eindexamen vwo 2021 (zonder uitwerkingen)	184
Herexamen vwo 2021 (zonder uitwerkingen)	211
Uitwerkingen herexamen havo 2018 ('instapexamen')	239
Uitwerkingen eindexamen vwo 2018	247
Uitwerkingen herexamen vwo 2018	257
Uitwerkingen eindexamen vwo 2019	266
Uitwerkingen herexamen vwo 2019	275
Veelgebruikte formuleringen in meerkeuzevragen	285
Structuurwoorden	289
Scoresleutels	293

Never Trust a Robot

Laura Vanderkam

Humans Are Underrated

by Geoff Colvin

1 **G**enerations of parents have faced this dilemma: You want to give your kids career advice, but what, exactly, will be the in-demand and well-paid jobs of the future? In "The Graduate" (1967), the answer was "plastics"; more recently people have suggested professions
5 that seemingly could not be automated, such as nursing or law. Yet if technology improves exponentially, "it's dangerous to claim there are any skills that computers cannot eventually acquire," according to *Fortune* editor-at-large Geoff Colvin. Computers can drive our cars, search legal documents, and probably write serviceable book reviews.

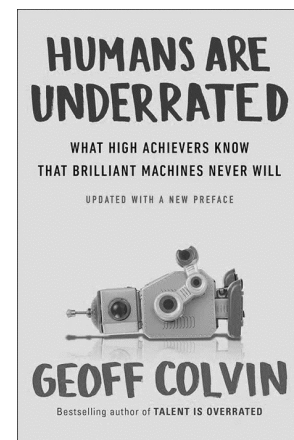
2 10 So are we doomed to uselessness? In *Humans Are Underrated* Mr. Colvin starts with a litany of our weaknesses, including his own defeat by IBM's Watson computer in a "Jeopardy!"-like showdown, before he inserts this twist: "In finding our value as
15 technology advances, looking at ourselves is much more useful than the conventional approach, which is to ask what kind of work a computer will never be able to do."

3 Humans, it seems, are 19. We want to work
20 with people and have conversations with people. Even if computers can do things better, there are some actions that we "will simply insist be performed by other humans." And so "the most valuable people are increasingly relationship workers."

4 The rest of the book offers examples of how this relationship-
25 orientation will preserve (or create) future jobs. Algorithms can predict criminal recidivism better than judges, but "it's a matter of the social necessity that individuals be accountable for important decisions" like sentencing.

5 20, even high-tech-oriented companies such as Google, Mr. Colvin
30 notes, now hire for empathy and people skills. The author details the U.S. Army's research on the "human domain" — how to get troops to trust each other and their commanders, and how to understand and defuse situations in hostile territory. "To look into someone's eyes — that turns out to be, metaphorically and quite often literally, the key to high-value work in
35 the coming economy," writes Mr. Colvin.

6 As big idea business books go, this one is pretty good. Mr. Colvin weaves original reporting and humor into an intelligent narrative. Of course, as with all such books, it's easy to overstate the big idea.

7 Think about IBM's Watson again. Mr. Colvin asks us to assume that a
40 "perfect mechanical imitation of a human being does not exist in our or
our grandchildren's lifetimes." But that's a dangerous assumption,
especially as we are still learning what happens on a mechanical level
when humans interact. One major finding Mr. Colvin covers: We read
nonverbal emotional cues that show up in pupil dilation. What if some
45 inventor can produce a robot whose pupils dilate appropriately as it gazes
into a human's eyes? Then, as humans do, we will anthropomorphize like
crazy. We will believe the machine can read our souls.

8 Then there's this common business-book foible: The author's big idea
leads, conveniently enough, to currently trendy management advice.
50 Teams are great; collaboration is the future (though Mr. Colvin seems to
have written his book without six co-authors). We need more humanities
majors for their empathy and storytelling abilities (though employers
peskily keep preferring math and science majors).

9 Mr. Colvin deems Yahoo CEO Marissa Mayer's decision to end work-
55 from-home arrangements to be an innovative choice, even though
research finds that working from home can be more productive. That
companies need both innovation and productivity gets ignored when
overeager leaders assume workers can invent brilliant new products while
standing next to one another at the ladies' room sinks. And yes, I mean
60 the ladies' room, as Mr. Colvin devotes a whole chapter to how women
score higher than men on measures of social sensitivity. The best-
performing teams, he assures us, will be those with the most women. How
could companies attract and keep more women? Well, they could let
people telecommute but ... hmmm. Maybe Watson can sort that out.

10 65 Nonetheless, Mr. Colvin is a shrewd student of human nature. He
freely admits that for us underrated humans, "rationality is not our strong
suit." In other words, for those smart enough to understand that our brains
don't change as quickly as technology, there will be many economically
valuable niches still to be exploited. In the future a lawyer may not make
70 money by scanning documents, but by "understanding an irrational client,"
and "forming the emotional bonds needed to persuade that client to act
rationally." There may even be jobs for corporate poets. Mr. Colvin thinks
this is "wonderful news" because what we're being asked to do in this
brave new world is "become more essentially human" – telling tales
75 around the campfire, or the boardroom table, as the case may be, while
the machines are still out in the cold.

adapted from *Wall Street Journal*, 2015

1p 17 In both paragraph 1 and paragraph 2 a remark made by Colvin is quoted.
How does Colvin's remark in paragraph 2 relate to his opinion as
presented in paragraph 1?

A It adds weight to his claim that the options for automated jobs are
endless.

- B It corroborates the notion that computers might eventually replace humans in the future.
- C It proposes a more productive attitude to human potential in the workplace.
- D It reduces the importance of his opinion that there are fundamental differences between humans and computers.
- E It strengthens the concerns parents have about their offspring's career prospects.

“So are we doomed to uselessness?” (paragraph 2)

- 1p 18 How can this question be rephrased?
- A So do humans tend to underestimate their own competence?
 - B So have people become too dependent on the computer?
 - C So will humans ultimately be controlled by computers?
 - D So will there be no jobs left for humans in the future?
- 1p 19 Which of the following fits the gap in paragraph 3?
- A fated to fall victim to their own ingenuity
 - B ignoring the computer's potential
 - C inclined to be distracted easily
 - D subject to complex emotions
 - E wired for social interaction
- 1p 20 Which of the following fits the gap in paragraph 5?
- A Consequently
 - B However
 - C In short
- “it's easy to overstate the big idea.” (paragraph 6)
- 1p 21 Which of the following paragraphs does **not** contain any explicit criticism of the book?
- A paragraph 7
 - B paragraph 8
 - C paragraph 9
 - D paragraph 10
- “(though Mr. Colvin seems to have written his book without six co-authors).” (paragraph 8)
- 1p 22 How can the tone of this remark best be interpreted?
- A as admiring
 - B as bitter
 - C as concerned
 - D as impartial
 - E as mocking

“what we’re being asked to do in this brave new world is ‘become more essentially human’” (alinea 10)

1p 23 In welke alinea wordt voor het eerst het focussen op de menselijke meerwaarde genoemd?

Noteer het nummer van deze alinea op het antwoordblad.

1p 24 Wordt er in alinea 3-10 een situatie geschetst waarin het onderscheid tussen mens en robot voor ons mensen niet meer duidelijk is? Zo nee, antwoord “Nee”. Zo ja, citeer de eerste twee woorden van de zin waarin het antwoord gegeven wordt.

👁 Eye opener bij tekst 5

Voor een goed begrip van deze tekst volgt hieronder een korte inleiding in het Nederlands.

Het wordt de Vierde Industriële Revolutie genoemd: de hoofdrol die robots en kunstmatige intelligentie in toenemende mate spelen op de werkvloer. In 2017 kende Nederland 15 robots per 1000 werknemers. Ter vergelijking: Zuid-Korea had er ruim viermaal zoveel.

Sommigen maken zich bezorgd dat deze trend tot banenverlies gaat leiden. Anderen wijzen erop dat dit voor bepaalde werkzaamheden zeker zal gebeuren, maar dat er ook nieuwe banen bijkomen. Industriële revoluties uit het verleden wijzen dit uit. Het is met dit alles duidelijk dat het belang van bijscholing en een leven lang leren in de toekomst alleen maar groter wordt.

In dit verband rijst ook de vraag bij welke professionele bezigheden je eerder aan een mens denkt dan aan een mensvervangend algoritme of robot. Wat is en blijft de meerwaarde van de mens? Voor de hand liggen activiteiten waarin emotionele intelligentie, creativiteit en sociale vaardigheden een rol spelen. We gaan er tenslotte van uit dat mensen de robots zullen blijven programmeren, en niet andersom.

In deze tekst gaat Laura Vanderkam aan de hand van haar boekrecensie op dit soort zaken in.

Woordenschat bij tekst 5

In de woordenlijsten is onderscheid gemaakt tussen belangrijke woorden waarvan het nuttig is ze te kennen, en minder belangrijke woorden. De laatste zijn cursief gedrukt.

Oefening

Bedek de linkerkolom. Zoek in de tekst de vertalingen van de woorden in de rechterkolom.

7	<i>Fortune</i> <i>editor-at-large</i>	<i>Amerikaans zakenblad</i> <i>journalist en/of redacteur op</i> <i>free-lance basis</i>
9	<i>serviceable</i>	<i>nuttig, bruikbaar</i>
11	litany	opsomming, litanie
13	<i>Jeopardy!</i>	<i>Amerikaanse gameshow waarbij het</i> <i>antwoord gegeven is en de deel-</i> <i>nemers de vraag moeten bedenken</i>
13	showdown	directe confrontatie
14	twist	wending, omkering
25	algorithm	reeks van te nemen stappen om een doel te bereiken, algoritme
27	<i>be (in plaats van 'are'!)</i> to be accountable	<i>dienen te zijn, behoren te zijn</i> rekenschap verschuldigd zijn
28	sentencing	vonnis, veroordeling, uitspraak
32	to defuse	deëscaleren, bezweren
33	hostile	vijandig, vijandelijk
37	narrative	verhaal
38	to overstate	overdrijven, te zwaar aanzetten
44	pupil dilation	pupilverwijding, -vergroting
46	<i>to antropomorphize</i>	<i>een dier of object als mens behandelen</i> <i>of er menselijke eigenschappen aan</i> <i>toedichten</i>
48	foible	zwakte, tekortkoming
50	collaboration	samenwerking
51	humanities	geesteswetenschappen (als tegenhanger van de natuurwetenschappen)
52	major	(hier:) student of afgestudeerde in een hoofdvak
	empathy	inlevingsvermogen, empathie
53	<i>peskily</i>	<i>op hinderlijke wijze</i>
54	to deem	achten, beschouwen als
58	overeager	overijverig, te enthousiast
64	to telecommute	telewerken, thuiswerken
65	shrewd	slim, scherpzinnig
72	<i>corporate poet</i>	<i>aan een bedrijf verbonden dichter</i>
74	brave	(hier:) heerlijk, spannend, uitdagend
75	boardroom	bestuurskamer, directiekamer

- 15 D De vraag is welk huidig probleem de stamceltechnologie in combinatie met genetische manipulatie zou oplossen. Dat is *'het tekort aan donororganen'* (r. 58). Gekweekte donororganen zullen *'clean, available on demand and healthy'* (r. 54-55) zijn. Die *'prize is enormous in terms of human health and happiness'* (r. 56), want het tekort eist wereldwijd honderdduizenden levens (r. 60-61).
- ⊗ Geen van de overige antwoorden beschrijft een ernstig probleem binnen de geneeskunde dat aldus kan worden opgelost. In vertaling: (A) *'Dit zou natuurlijk onze kijk op onze plaats binnen het dierenrijk geheel veranderen'* – r. 38-39, (B) *'deze angst voor dieren met vermenselijkte hersenen'* – r. 47-48, (C) *'ze zouden superieur kunnen zijn aan menselijke donororganen'* – r. 55, en (E) *'dit onderzoek zal dierenlevens kosten'* – r. 63.
- 16 C In alinea 11 wordt de vraag *'when is a human too porcine'* (r. 75-76) geopperd. De schrijver beantwoordt dit door te stellen dat de ontvangers van dierlijke donororganen (dat zijn de *'resulting creatures'* uit regel 77) zich niet zo druk zullen maken over de semantische haarkloverij van *'te varkensachtig'* zolang ze lang, fit en gezond kunnen leven (r. 77-78). Met andere woorden *het maakt mensen uiteindelijk niets uit om gedeeltelijk varken te worden zolang ze maar gezond blijven.*
- ⊗ De aangehaalde slotopmerking weerspiegelt niet de gedachte dat (A) *varkens uiteindelijk mensen zo goed als onsterfelijk zullen maken*, of dat (B) *mensen direct hun belangstelling voor het dierenwelzijn vergeten zodra hun eigen leven op het spel staat.*

Tekst 5 Never trust a robot

- 17 C Colvins citaat uit regels 6-7 stelt dat het riskant is te beweren dat er vaardigheden zijn die computers nooit zullen verwerven. Zijn tweede citaat uit regels 14-18 biedt een betere benadering bij het vinden van *'our value as technology advances'*: niet focussen op wat computers nooit zullen kunnen, maar op *'looking at ourselves'*, want dat is *'much more useful'* (r. 15-16). Het tweede citaat *stelt dus een houding voor ten opzichte van het menselijk potentieel op de werkplek die meer oplevert.*
- ⊗ Van het tweede citaat kan niet worden beweerd dat het (A) *steun biedt aan zijn bewering dat de opties voor het automatiseren van banen eindeloos zijn*, (B) *het idee staft dat in de toekomst computers uiteindelijk mensen wellicht gaan vervangen*, (D) *afbreuk doet aan het belang van zijn mening dat er fundamentele verschillen zijn tussen mensen en computers*, of dat het (E) *de zorgen die ouders hebben over de carrièrevooruitzichten van hun kinderen aanwakkert.*
- 18 D Alinea 1 eindigt met de gedachte dat computers nu al veel en ooit misschien alles kunnen wat mensen op de werkvloer doen. In aansluiting hierop ligt het voor de hand dat de vraag of we *'tot nutteloosheid zijn gedoemd'* (r. 10) ook kan worden geformuleerd als *'Dus zullen er voor mensen in de toekomst geen banen over zijn?'*
- ⊗ De openingsvraag van alinea 2 heeft niet dezelfde strekking als (A) *Dus hebben mensen de neiging hun eigen competentie te onderschatten?*, (B) *Dus zijn mensen te afhankelijk van computers geworden?*, of (C) *Dus zullen mensen uiteindelijk door computers worden beheerst?*

- 19 **E** Dat mensen *zijn ingesteld op sociale interactie* blijkt overduidelijk uit de strekking van ‘We want ... conversations with people’ (r. 19-20), uit “insist be performed by other humans” (r. 22), uit het belang van ‘relationship workers’ (r. 23), uit ‘this relationship-orientation’ (r. 24-25) en uit ‘social necessity’ (r. 26-27).
- ⊗ Het vervolg na de open plek biedt geen enkele aanwijzing voor de gedachte dat mensen (A) *gedoemd zijn slachtoffer te worden van hun eigen vindingrijkheid*, (B) *het potentieel van de computer negeren*, (C) *de neiging hebben snel afgeleid te zijn*, of (D) *onderhevig zijn aan complexe emoties*.
- 20 **A** Het juiste structuurwoord verbindt op logische wijze wat voorafgaat [het is een ‘social necessity’ (r. 26-27) dat er mensen verantwoordelijk zijn voor bepaalde belangrijke beslissingen] met wat volgt [bedrijven huren nu medewerkers met ‘empathy and people skills’ (r. 30)]. *Dus* is een correct verbindingswoord, omdat wat volgt voortvloeit uit wat voorafgaat.
- ⊗ (B) *Echter* en (C) *Kortom* passen niet in dit verband.
- 21 **D** Expliciete kritiek op het boek is wél te vinden in (A) regel 41: ‘a dangerous assumption’, in (B) regel 48: ‘this common business-book foible’, en in (C) regels 54-56, waarin Mr. Colvin het eens is met Marissa Meyer die thuiswerken afschafte in haar bedrijf, terwijl thuiswerken juist ‘more productive’ (r. 56) kan zijn. De recensent noteert ook een tegenstrijdigheid in dit verband: in regels 62-64 merkt zij op dat Colvin thuiswerken paradoxaal genoeg juist weer adviseert aan bedrijven om zo meer vrouwen aan te trekken. Opmerking: In alinea 6 kondigt de recensent aan dat er kritiek gaat komen (r. 38: ‘it’s easy to overstate the big idea’), en deze kritiek volgt dan ook netjes aaneengesloten in alinea’s 7, 8 en 9. Alinea 10 is vervolgens weer vrij van kritiek.
- 22 **E** Colvin verkondigt het credo dat ‘Teams are great; collaboration is the future’ (r. 50). De recensent wijst er vervolgens fijntjes en *spottend* op dat Colvin dit boek in zijn eentje schreef, zonder zes coauteurs – r. 51. Zij *bespot* Colvin omdat hij zelf niet doet aan wat hij predikt.
- ⊗ De toon van deze opmerking is niet (A) *bewonderend*, (B) *bitter*, (C) *bezorgd* of (D) *onpartijdig*.
- 23 *Maximumscore 1 punt*
Het goede antwoord is:
- (Alinea) 2.
- Toelichting: Het focussen op de menselijke meerwaarde wordt voor het eerst genoemd in de verwijzing naar ‘our value’ in regel 14.
- 24 *Maximumscore 1 punt*
Het goede antwoord is:
- ‘What if’ (r. 44).
- Toelichting: Een robot waarvan de pupillen groter worden wanneer hij oog in oog staat met een mens zou ons doen geloven dat we met een mens te maken hebben (r. 46-47: ‘we will anthropomorphize like crazy’).